

foto Fabrice Ottburg

De gedachtenvanger

De praktijkraadselredactie komt graag in het veld, mede in het belang van onze anekdotische kennis. Regelmatig nodigen zeer gewaardeerde collega's ons in dit kader uit voor een leerzame excursie. Geheel los van onze intentie (!) komen we dan op plaatsen die door het grote publiek dienen te worden gemeden. Zo zien en horen wij veel, over processen en zo, maar soms komen we ook echt een concreet dingetje tegen. En dát is wat we nodig hebben, voor u: een gazen korfje om uw gedachten mee te vangen. Aan u allen nu de vraag: wat is hier aan de hand?

- a. Op de foto is een ijsvogelvoederkorfje te zien. Deze worden gevuld met geflavourde bollietjes in de smaken bierpje, riviergrondel of beekspiering. Op deze wijze helpt de Veluwe Ijsvogelwerkgroep de populatie ijsvogels langs de Leuvenumse beek in de zomer. Vooral in de laatste drie zomers met temperaturen tot 40 graden en de beek die minder water voerde en deels droog viel (klimaatsverandering!). Hierdoor zijn er minder beekvissen aanwezig en om de ijsvogels een handje te helpen worden deze visvoerkorfjes opgehangen.
- b. Aan deze afgescheurde beuk is een wortelonderzoek gaande. Of beter gezegd een onderzoek naar de nog functionerende ectomycorrhiza soorten in deze bijzondere beekbodem. Gewoon een voor de onderzoeker zichtbaar, maar verder vrij onzicht-

baar, merktekentje. Had ook iets anders kunnen zijn.

- c. Het gaat niet om schimmel-onderzoek, maar om fauna-onderzoek. Zo'n korfje wordt in de onderzoeksperiode uitgerust met een handige vorm van ducttape, waaraan dan weer kenmerkende beekinsecten blijven plakken. Regelmatig controleren geeft ook een goede tijdsindicatie en frequentieverdeling.
- d. Een goedbedoelende (tuinloze?) recreant wilde een daad stellen. De voorafgaande winter heeft deze persoon regelmatig een bij de dierenwinkel gekochte vet-met-insecten-en-zaden-bol in dit korfje geplaatst voor onze overwinterende zangvogeltjes. Mocht niet, maar is nooit betrapt.
- e. Insecten in het bos verdienen de aandacht. In dit in een open plek geplaatste korfje worden aan het begin van de lente bosjes met gedroogde rietstengels en braamstengels gestoken als aantrekkelijke nestplek voor solitaire bijtjes en wespen. Ze zijn expres klein om het risico op parasitaire aantasting minimaal te houden. Iedere open plek van dit bos heeft een dergelijk korfje geplaatst gekregen.

Praktijkraadsel door Erwin Al en Ido Borkent, met dank aan Elmar Becker voor het antwoord, en de heer F.W.G.A. Ottburg voor de foto's.

Antwoord: Behaarder Natuurmonumenten is hier bezig deze beek te herstellen naar een zo natuurlijk mogelijk beek. De beek heeft een natuurlijk stroomdal, maar is in de vorige eeuw op veel plaatsen verdiept en vergraven, zodat het meer een afvoersloot werd dan een beek. Om praktische redenen is begonnen met het middendeel. Het bovenstroomse deel dat ooit uit een veenmoeras ontstond, is nog deels in agrarisch gebruik. Door slim toepassen van "zandmotors", vergelijkbaar met die hele grote van de Hollandse kust, is nu ongeveer 6.000 m² zand, voornamelijk plagsel van een nevengelegen zandverstuiving, op natuurlijke wijze de beek ingespeeld. Hier wordt al meer dan vijf jaar aan gewerkt, een onging project. Dit is gecombineerd met het inbrengen van houtpakketten. Het resultaat is nu al erg mooi, met allerlei sedimentatie-processen, grondwatereffecten en vegetatieontwikkeling in en naast de beek. Maar ook alleen al het beeld van een bos met een vrij afstromende beek erin is adembenemend. Zijn we hier niet gewend.
 Maar wat betekent dit nu voor het herstel van typische beekinsecten? Dat onderzoekt Elmar Becker, promovendus aan de UvA. Deze korfjes zijn onderdeel van zijn onderzoek naar macrofauna in de natuurherstellende Leuvenumse beek. Het goede antwoord is C. Op deze door hem geplaatste korfjes wordt een kleefstrook aangebracht, zodat min of meer doorlopend ook de vliegende volwassen beekinsecten worden gevangen, dus met een sticky trap. Ook worden onder water larven verzameld. Korfjes hangen direct langs, en op 1,5 meter afstand, van de beek. Er wordt voornamelijk gekeken naar gevoelige beekinsecten, met name haften, kokerjuffers en steenvlieggen. Het mooie aan de plakval is dat soorten die goed vliegen, zoals vlinders, bijen en libellen, niet gevangen worden. En nu maar eens kijken wat het oplevert, ook relatie tot andere beken in Nederland.